

за автора на „Жрец на живота“ и „Баща ми в мен“. Важен момент в посока на националното своеобразие е отказът от модерен психологизъм, разпознат като деформация на характерите и мотивацията – оригиналните фрази са „фанфаронство“ и „изкълченост в мотивировката на действието“ (с. 107). Заглавията на тези романи са „Върху труповѐте на други“, „Към висини“ и „Покрай реката“. Очевидно е, че посредством „Към висини“ П. П. Славейков се противопоставя на Иван-Вазовата концепция за национална история, дадена в драмата „Към пропаст“. Срещу идеята за провалите и кризисните моменти в българската държавност се възправя идеята за живителните сили на народа, който без държавна организация се възвисява, надмогвайки сам себе си. Или, както е заявено в „Кървава песен“: един народ расте с целите, които си поставя.

Не по-малко интересна е и пътеписната тенденция. Тя е очертана чрез Велко Меруда („Писма от Рим“), Тихо Чубра (пътни очерци, сред които най-добри са „Писма от Испания“ и „Фиорди“) и Стамен Росита („На Балкана“). Убеден съм, че наред с алюзиите за собственото творчество (отдавна са известни няколкото пътеписа на самия Славейков), в случая има неприкрито насочване към продукцията на близкия приятел Алеко Константинов с неговите текстове на „чужда“ и „българска“ тема. Формата на епистолии пък е подсказана от родния литературен контекст, в който още от Възраждането реални или измислени пътувания се структурират именно чрез нея: от Богоровите „Няколко дена разходка по българските места“ през сантименталния дневник на Н. Геров до фейлетоните на П. Р. Славейков („Писма от Цариград“) и Ботевите „Послания от небето“. Всички те не могат да не оказват влияние върху самия П. П. Славейков, чиито писма от чужбина до Мара Белчева имат в определена степен пътеписен характер. Изцяло в модела са и „българските“ пътеписи на Щастливеца. Ето как утвърдената родна тенденция създава рефлекс за близка връзка между писмото и пътните записки.

Сред писателите на Острова твърде продуктивна се оказва и мемоарната тенденция. Тя е прокарана чрез Силва Мара (нейни спомени се подготвят за издаване от самия П. П. Славейков) и Недан Ветко. Представянето и на едните, и на другите е повече от знаменателно. Първите са двусмислено заиграване с читателската публика. Обещани са пикантни подробности от „бо монда“ на Острова и „дворцовата елита“ – нещо колкото странно, толкова и непонятно, понеже е сторено от Славейков, който винаги е издевателствал над онези, които „ровичкат коша с мръсното бельо“, които нагло въвират носата си в личния живот на другите. Струва ми се, в случая взема връх провокативната позиция, заплахата да бъдат извадени на показ недотам лицеприятни неща. Направената характерис-